

(i) Printed Pages : 8] Roll No. ....

(ii) Questions : 9+9+9] Sub. Code :

0	4	2	6
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 5th Semester
Examination**

1127

POLITICAL SCIENCE

**(Comparative Political Systems (UK and
USA))**

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 90

Note :- (i) Question No. 1 is compulsory. Attempt any *nine* questions in about **25-30** words. Each question carries 2 marks.

(ii) Attempt *one* question from each Unit. Each question carries 18 marks.

(Compulsory Question)

1. Attempt any *nine* questions : 9×2=18

- (i) Write down the difference between Comparative Government and Comparative Politics.

- (ii) Write down the limitations of the comparative method.
- (iii) Write down any *four* rights of the American citizens.
- (iv) What are the differences between Common Law and Conventions in England ?
- (v) Write down the important conventions related to Speaker in England.
- (vi) Write down the main provisions of the Petition of Rights, 1628.
- (vii) Write down any *four* characteristics of parliamentary system in England.
- (viii) Write down the royal privileges ?
- (ix) What do you understand by His or Her Majesty's opposition in England ?
- (x) Write down the functions of Vice President of USA.
- (xi) What do you understand by the term delegated legislation ?
- (xii) Write down the scope of the power of judicial review of the American Supreme Court.
- (xiii) Write down the characteristics of the British Party System.
- (xiv) Write down the main characteristics of unitary government in Britain.

- (xv) Write down characteristics of American House of Congress.

Unit-I

2. Define Comparative Government and Politics. Discuss the scope and Utility of comparative Government and Politics.
3. Define comparative method. Discuss the scope and utility of comparative method. 18,18

Unit-II

4. Write down the organization and functions of the Courts in England with special reference to the British Supreme Court.
5. What do you understand by 'Sovereignty of British Parliament' ? Discuss its limitations also. 18,18

Unit-III

6. Make a critical evaluation of the election method of the President of U. S. A.
7. "American Senate is the most powerful second chamber in the world." Discuss this statement. 18,18

Unit-IV

8. Discuss the characteristics and role of the political parties in the American political system.
9. Discuss the role of the pressure groups in the British political system. 18,18

हिन्दी माध्यम

नोट :- प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है। किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर 25-30 शब्दों में दीजिए। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न कीजिए। प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

(अनिवार्य प्रश्न)

1. किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए : 9×2=18

- (i) तुलनात्मक सरकार तथा तुलनात्मक राजनीति में अन्तर लिखिए।
- (ii) तुलनात्मक विधि की सीमाएँ लिखिए।
- (iii) अमेरिकन नागरिकों के कोई चार अधिकार लिखिए।
- (iv) इंग्लैण्ड में सामान्य नियम तथा सम्मेलनों में क्या अन्तर है ?
- (v) इंग्लैण्ड में स्पीकर से संबंधित महत्वपूर्ण सम्मेलनों को लिखिए।
- (vi) अधिकार विभाजन, 1628 के प्रमुख प्रावधानों को लिखिए।
- (vii) इंग्लैण्ड में संसदीय प्रणाली की कोई चार विशेषताएँ लिखिए।
- (viii) शाही विशेषाधिकार लिखिए।

(ix) इंग्लैण्ड में His or Her Majesty's opposition से आप क्या समझते हैं ?

(x) उत्तरी अमेरिका के उपराष्ट्रपति के कार्य लिखिए।

(xi) प्रत्यायोजित विधायन से आप क्या समझते हैं ?

(xii) अमेरिकन सुप्रीम कोर्ट के न्यायिक पुनरावलोकन की शक्ति के क्षेत्र लिखिए।

(xiii) ब्रिटिश पार्टी सिस्टम की विशेषताएँ लिखिए।

(xiv) ब्रिटेन में एकात्मक सरकार की प्रमुख विशेषताएँ लिखिए।

(xv) अमेरिकन हाउस ऑफ कांग्रेस की विशेषताएँ लिखिए।

इकाई-I

2. तुलनात्मक सरकार तथा राजनीति की परिभाषा दीजिए। इसकी उपयोगिता तथा क्षेत्र का वर्णन कीजिए।

3. तुलनात्मक विधि की परिभाषा दीजिए। इसकी उपयोगिता तथा क्षेत्र का वर्णन कीजिए।

18,18

इकाई-II

4. ब्रिटिश सुप्रीम कोर्ट के विशेष संदर्भ में इंग्लैण्ड में न्यायालयों के गठन तथा कार्यों का वर्णन कीजिए।

5. 'ब्रिटिश पार्लियामेंट की प्रभुसत्ता' से आप क्या समझते हैं ? इसकी सीमाओं को लिखिए।

18,18

इकाई-III

6. सं. राज्य अमेरिका की चुनाव प्रणाली का आलोचनात्मक मूल्यांकन कीजिए।
7. "अमेरिकन सीनेट विश्व में सर्वाधिक शक्तिशाली द्वितीय चैम्बर है।" इस कथन का वर्णन कीजिए। 18,18

इकाई-IV

8. अमेरिकन राजनीतिक प्रणाली में राजनैतिक दलों की विशेषताएँ तथा भूमिका का वर्णन कीजिए।
9. ब्रिटिश राजनीतिक प्रणाली में दबाव समूहों की भूमिका का वर्णन कीजिए। 18,18

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ । ਕਿਸੇ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ । ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ।
ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ ।

ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਕਿਸੇ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ : 9×2=18
- (i) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਲਿਖੋ ।
  - (ii) ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।
  - (iii) ਅਮਰੀਕਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਲਿਖੋ ।
  - (iv) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
  - (v) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਪੀਕਰ ਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ ।
  - (vi) ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਭਾਜਨ, 1628 ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ ।
  - (vii) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।
  - (viii) ਸ਼ਾਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰ ਲਿਖੋ ।
  - (ix) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ His or Her Majesty's ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
  - (x) ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ ।
  - (xi) ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਵਿਧਾਇਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
  - (xii) ਅਮਰੀਕਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੁਨਰ ਅਵਲੋਕਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਖੇਤਰ ਲਿਖੋ ।
  - (xiii) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਟੀ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

(xiv) ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਏਕਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

(xv) ਅਮੀਰਕਨ ਹਾਊਸ ਆਫ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ ।

ਇਕਾਈ-I

2. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ । ਇਸ ਦੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
3. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ । ਇਸ ਦੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18,18

ਇਕਾਈ-II

4. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
5. “ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ” ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ । 18,18

ਇਕਾਈ-III

6. ਸੰ. ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰੋ ।
7. ਅਮਰੀਕਨ ਸੈਨੇਟ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੂਸਰਾ ਚੈਂਬਰ ਹੈ । ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18,18

ਇਕਾਈ-IV

8. ਅਮਰੀਕਨ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
9. ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਦਬਾਅ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 18,18